

Міністерство освіти і науки України
Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України
Національна академія наук України
Одеський державний екологічний університет
Національний ботанічний сад імені М. М. Гришка

МАТЕРІАЛИ

**П'ятої Всеукраїнської науково-практичної конференції
«Євроінтеграція екологічної політики
України»**

25-26 жовтня 2023 р.

м. Одеса

Одеса

Одеський державний екологічний університет

2023

УДК 502.34:327

М 34

Матеріали П'ятої Всеукраїнської науково-практичної конференції «Євроінтеграція екологічної політики України». Одеса: Одеський державний екологічний університет, 2023. 552 с.

ISBN 978-966-186-277-6

Видаються за рішенням оргкомітету конференції.

П'ята Всеукраїнська науково-практична конференція «Євроінтеграція екологічної політики України» проведена кафедрою екологічного права і контролю Одеського державного екологічного університету та Національного ботанічного саду імені М.М. Гришка НАН України. В роботі конференції прийняли участь представники Міністерства екології та природних ресурсів України, Державної екологічної інспекції України, органів місцевого самоврядування, Національної Академії наук України, вищих та загальноосвітніх навчальних закладів, установ природно-заповідного фонду України, суб'єкти господарювання.

В збірнику наведені матеріали, які висвітлюють головні екологічні питання України і їх вирішення шляхом Євроінтеграційного процесу збереження довкілля.

УДК 502.34:327

Відповідальний за випуск:

кандидат географічних наук, доцент

Бургаз О.А.

Матеріали видаються у авторській редакції і відповідальність за їх зміст несуть автори. Оргкомітет конференції претензії з цього приводу не приймає.

ISBN 978-966-186-277-6

© Одеський державний
екологічний університет, 2023

Сапко О.Ю.	
ВПРОВАДЖЕННЯ ПРИНЦИПІВ ІНТЕГРОВАНОГО УПРАВЛІННЯ ВОДНИМИ РЕСУРСАМИ В УКРАЇНІ.....	337
Приходько Н.В., Рокочинський А.М.	
ПЕРЕДУМОВИ ДО РЕСУРСНОЇ ОПТИМІЗАЦІЇ ЗРОШЕННЯ ЩОДО СУЧАСНИХ ЗМІННИХ УМОВ ТА ВИМОГ.....	341
Гречко А.А.	
ВИКОРИСТАННЯ ДОЩОВИХ САДІВ ДЛЯ ВИРІШЕННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ ПРОБЛЕМ МІСТ.....	346
Шуптар-Пориваєва Н.Й.	
ПОТЕНЦІАЛ ДІДЖИТАЛ-ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ЗБІЛЬШЕННЯ МАШТАБІВ ПЕРЕРОБКИ ВІДХОДІВ.....	348
Гаврилюк Л.В., Безноско А.Ю.	
ІНТЕНСИВНІСТЬ СПОРУЛЯЦІЇ ГРИБА FUSARIUM OXYSPOURUM ЗА РІЗНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ВИРОЩУВАННЯ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ У ФАЗУ ЦВІТІННЯ.....	350
Безноско І.В., Горган Т.М., Гаврилюк Д.С.	
СПОРУЛЯЦІЯ ФІТОПАТОГЕННОГО ІЗОЛЯТУ НА ПШЕНИЦІ ОЗИМІЙ У ФАЗУ КУЩЕННЯ.....	352
Valerii Huz, Marharyta Radomska	
DEVELOPMENT OF THE ECO-NETWORK OF URBANIZED TERRITORIES ON THE EXAMPLE OF THE CITY OF KYIV.....	354
Місик Я.Т.	
ІНТЕГРОВАНЕ УПРАВЛІННЯ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯМ У СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ГРОМАД НА ПРИКЛАДІ СИНЕВИРСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ.....	357
Грабко Н.В., Скалозуб М.Ю.	
БІОКЛІМАТИЧНІ УМОВИ М. ОДЕСИ У ТЕПЛІЙ ПЕРІОД РОКУ.....	362
Чиженко В.В., Хоменко О.М.	
АНАЛІЗ ФУНКЦІОНАЛЬНИХ КОМПОНЕНТІВ ЄДИНОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПЛАТФОРМИ «ЕКОСИСТЕМА».....	367
Мірошниченко О.М., Кручина В.В.	
ФОРМУВАННЯ ПРИНЦИПІВ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТА ПОЧАТОК ВПРОВАДЖЕННЯ ESG – СТРАТЕГІЙ В УКРАЇНІ.....	371

ВПРОВАДЖЕННЯ ПРИНЦИПІВ ІНТЕГРОВАНОГО УПРАВЛІННЯ ВОДНИМИ РЕСУРСАМИ В УКРАЇНІ

Сапко О.Ю.

Одеський державний екологічний університет

Вода важлива для будь-якої сфери життєдіяльності людства, в тому числі для побуту, підприємств, сільського господарства тощо. Це стратегічний, життєво важливий природний ресурс, який визначає можливості розвитку виробничої сфери, організації рекреації та оздоровлення людей. На теперішній час перед людством постали проблеми у сфері використання та охорони водних ресурсів. Україна відноситься до найменш забезпечених водними ресурсами країн Європи, тому питанню щодо поліпшення якості води в державі приділяється значна увага.

Сучасна екологічна політика України в галузі охорони та використання водних ресурсів спрямована на впровадження принципів Європейської Рамкової Водної Директиви 2000/60/ЄС, метою якої є захист і поліпшення стану водних ресурсів та сприяння сталому і збалансованому їх використанню [1].

Наявна система управління водними ресурсами України не може в повній мірі забезпечити вирішення основних проблем в галузі використання, охорони вод та відтворення водних ресурсів. Тому, в рамках євроінтеграції національного законодавства, державою проводиться значна робота щодо впровадження принципів інтегрованого управління водними ресурсами. Метою цієї реформи є досягнення і підтримання «доброго» екологічного стану вод, забезпечення їх раціонального використання та доступ населення до якісної питної води.

У 2022 році зроблено наступні шаги щодо наближення Українського законодавства до вимог Європейського Союзу:

- затверджено державні програми моніторингу вод, у тому числі діагностичного та операційного моніторингу масивів поверхневих, підземних і морських вод (накази Міндовкілля від 05.01.2022 р. № 1, 2, 3);
- затверджено плани управління ризиками затоплення на окремих територіях у межах районів басейнів річок (розпорядження Кабінету Міністрів України від 08.10.2022 № 895);
- оновлено склад інституту Уповноважених Уряду у рамках виконання п'яти двосторонніх міждержавних Угод щодо співробітництва на транскордонних водотоках;
- схвалено Водну стратегію України на період до 2050 року (розпорядження Кабінету Міністрів України від 09.12.2022 № 1134) [2].

Найбільш важливим документом для України на шляху виконання міжнародних зобов'язань у сфері «водної» безпеки нашої держави, Угоди про асоціацію між Україною та ЄС та Резолюції Генеральної Асамблеї ООН: Глобальні цілі сталого розвитку до 2030 року є саме Водна стратегія України до 2050 року та операційний план з її реалізації до 2024 року без додаткового фінансування.

Стратегія визначає основні засади державної політики у галузі використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів та спрямована на досягнення взаємної узгодженості, пов'язаної з їх використанням, підвищення рівня водної безпеки та скорочення до прийнятого рівня ризиків з управління водними ресурсами на засадах сталого інтегрованого управління водними ресурсами. Вона покликана розв'язати основні водні проблеми країни, зокрема: рівний доступ до якісної питної води, покращення екологічного стану вод, запобігання посухам, паводкам тощо [3].

Стратегія включає п'ять стратегічних цілей, що мають 40 вимірюваних показників досягнення, та завдань до них, а саме:

Ціль 1. Забезпечення рівного доступу до якісної і безпечної для здоров'я людини питної води і належних санітарно-профілактичних заходів.

Ціль 2. Поліпшення якісного стану водних об'єктів шляхом досягнення та підтримання «доброго» екологічного та хімічного стану масивів поверхневих вод, екологічного потенціалу штучних або істотно змінених масивів поверхневих вод, кількісного та хімічного стану масивів підземних вод.

Ціль 3. Забезпечення необхідної кількості водних ресурсів для відновлення та оздоровлення водних екосистем і досягнення стійкого водозабору та водопостачання.

Ціль 4. Скорочення зростаючих ризиків нестачі води та надлишку води.

Ціль 5. Запровадження інтегрованого управління водними ресурсами за басейновим принципом та принципів Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) щодо водного врядування в районах річкових басейнів, у прибережних і морських водах.

Під час реалізації Стратегії очікуються наступні результати:

- до 2023 року – розробити та затвердити 9 планів управління річковими басейнами;
- до 2024 року – 100 % законодавчої бази у водній сфері має відповідати вимогам ЄС;
- з 2025 року – щорічне відновлення не менше 5 км русел малих річок;
- до 2027 року – передбачена реалізація 100 % прального порошку, що містить дозволені концентрації фосфатів та інших сполук фосфору;
- до 2030 року – 100 % міського населення мають якісне водопостачання та водовідведення;
- до 2032 року – передбачено до 20 % зниження щорічного обсягу збитків, завданих повеннями й паводками, порівняно з 2020 роком;
- до 2050 року – 95 % сільського населення мають якісне водопостачання та водовідведення;
- 2043 – 2050 рр. – 100 % виконання показників планів управління річковими басейнами й планів управління ризиками затоплення.

Україна вже давно потребувала такого важливого документа у сфері управління водними ресурсами, який сформує європейську модель водного сектора країни та визначить шляхи розв'язання проблем у ньому. Ця Стратегія має стати основоположним документом, що спрямований на захист екологічних

прав громадян, розв'язання основних проблемних питань в сфері управління водними ресурсами і покликаний покращити загальний стан вод, забезпечити рівний доступ до якісної питної води, запобігати посухам і паводкам та наблизити розвиток водного сектора до європейських стандартів.

В рамках реалізації цілей Водної Стратегії України, в 2023 р. був прийнятий закон України «Про водовідведення та очищення стічних вод», який спрямований на створення сприятливих умов життєдіяльності людини та захист навколишнього природного середовища від негативного впливу стічних вод [4].

З травня 2022 р. на розгляді у Верховній Раді України знаходиться проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо дерегуляції господарської діяльності у сфері розвитку водного господарства» (реєстр. № 7346 від 03.05.2022), який стосується дерегуляції у сфері розвитку водного господарства та удосконалення механізму водокористування [5].

План управління річковим басейном є стратегічним документом розвитку річкового басейну та головним робочим інструментом інтегрованого управління водними ресурсами. Цей документ розробляється та використовується з метою досягнення екологічних цілей, які визначені для кожного району річкового басейну окремо та являє собою регламент для окремих поверхневих та підземних водних об'єктів. Його створення є одним з найважливіших напрямів поліпшення стану та рівня забезпеченості водними ресурсами населення та основних галузей економіки країни в рамках реалізації Водної Стратегії України.

План-графік розробки Планів управління річковими басейнами був розрахований на період 2019 – 2023 рр. В розробці знаходяться Плани управління дев'яти річкових басейнів (Дону, Дністра, Дунаю, Вісли, Дніпра, Південного Бугу, річок Причорномор'я та Приазов'я). За інформацією Міндовкілля України, наразі вже написані проекти Планів управління річковими басейнами для 9 районів басейнів річок України. Проте, у поточному році ці проекти мають бути оновлені з урахуванням впливу військових дій на водні ресурси України та повністю завершені [6].

Для завершення роботи над Планами управління річковими басейнами у 2023 р. залишилося провести наступні заходи:

- оцінка даних моніторингу та їх картування;
- розробка ефективної програми заходів для кожного річкового басейну;
- визначення зон, вразливих до накопичення нітратів;
- узагальнення результатів із визначення та оцінки підземних вод;
- схвалення необхідних методичних документів у частині підземних вод;
- затвердження екологічних нормативів якості поверхневих вод для оцінки їх екологічного стану.

Завершення розробки Планів управління річковими басейнами забезпечить виконання умов з імплементації Водної Рамкової Директиви 2000/60/ЄС.

Для досягнення поставленої мети щодо досягнення і підтримання «доброго» екологічного стану вод, забезпечення їх раціонального використання та доступ населення до якісної питної води в рамках імплементації водного законодавства

до вимог Європейського Союзу, на теперішній час необхідно вирішити наступні питання:

- визначення зон, вразливих до накопичення нітратів, що сприятиме зменшенню надходжень забруднюючих речовин із сільськогосподарських угідь та міської забудови до водних об'єктів;
- затвердження методичних рекомендацій з ренатуралізації та ревіталізації водних об'єктів, що забезпечить подальшу роботу по поверненню річок і водойм у їх природний стан та покращенню екологічного стану;
- впровадження заходів відповідно до Планів управління ризиками затоплення, що забезпечить захист населення від шкідливої дії вод та негативного впливу повеней і паводків;
- затвердження Державної цільової наукової програми інтегрованого управління водними ресурсами до 2030 року, що визначить новий принцип інтегрованого управління водними ресурсами України.

Перелік посилань

1. Про встановлення рамок діяльності Співтовариства в галузі водної політики: Директива № 2000/60/ЄС від 23 жовтня 2000 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_962#Text

2. Інтегроване управління водними ресурсами України / Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України. URL: <https://mepr.gov.ua/diyalnist/reformy/integrované-upravlinnya-vodnymy-resursamy/>

3. Водна стратегія України на період до 2050 року: Розпорядження від 09.12.2022 № 1134-р // База даних «Законодавство України» / Кабінет Міністрів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1134-2022-%D1%80#Text>

4. Про водовідведення та очищення стічних вод: Закон від 12.01.2023 № 2887-IX // База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2887-20#Text>

5. Проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо дерегуляції господарської діяльності у сфері розвитку водного господарства // База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/39557>

6. Підготовка планів управління річковими басейнами: що зроблено і які кроки попереду / Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України. URL: <https://mepr.gov.ua/pidgotovka-planiv-upravlinnya-richkovymi-basejnamy-shho-zrobleno-i-yaki-kroky-poperedu/>